

ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုတွင် ပြည်သူ့လုံခြုံရေး၏ အခန်းကဏ္ဍ

The Role of Human Security in Peace Building in Myanmar

Kim Jolliffe

King's College London

spcm88@gmail.com

ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုတွင် ပြည်သူ့လုံခြုံရေးအခန်းကဏ္ဍ

ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုတွင် ရေရှည်တည်တံ့ပြီးအားလုံးပါဝင်သော ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခု ရရှိရန် ပဋိပက္ခအကျိုး ဆက်ခံစားရသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများ ပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ စွမ်းရည်များ အားကောင်းအောင် ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် လက်နက်ကိုင်နိုင်ငံရေးအက်တာများ ကြောင့် လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် အပစ်အခတ် ရပ်စဲမှုများ ခိုင်မာရေး၏ မဖြစ်မနေလိုအပ်သော ဖြစ်စဉ်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

ယင်းသည် အနောက်နိုင်ငံများက လာလေ့ရှိသည့် လစ်ဘရယ်ကျသော ကြားဝင်မှုတစ်ခုဖြစ်ပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်တိုင်က (တိုက်ခိုက်မှုများ မရှိခြင်းဟု စံအားဖြင့် နားလည်ထားကြသည်)ပန်းတိုင်တစ်ခုတည်းမျှသာမဟုတ်ပေ။ ဥပမာအားဖြင့် များစွာ သော အလုံးစုံအာဏာပိုင်ဝါဒနိုင်ငံများတွင် အကြမ်းနည်းဖြင့် ဖိနှိပ်ခြင်းနှင့် ပြတ်သားသောစစ်ရေးအရ အောင်ပွဲများမှတစ်ဆင့် အောင်မြင်ခဲ့ကြသည်။ လစ်ဘရယ်ကျသော ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုဖော်ဆောင်ခြင်းများဖြင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော နိုင်ငံ တည်ဆောက်ရေး စီမံကိန်းများ အလွယ်တကူ ဖြစ်လာကြသည်။ တစ်စုံတစ်ရာသော ငြိမ်းချမ်းရေးပုံစံတစ်ရပ် ထုတ်လုပ်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ကာ နိုင်ငံတော် ဗဟိုပြုခြင်းနှင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာပေါင်းစည်းရေးအပေါ် အလေးထားမှုတစ်ခုနှင့်အတူ ဒီမိုကရေစီ၊ တရား ဥပဒေစိုးမိုးမှု၊ ဖြိုးမှု၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ဖရီးမားကတ် အရင်းရှင်ဝါဒအားလုံးတို့ကို ရရှိရန်လက်တွဲဆောင်ရွက်ရမည့် နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတော်နှင့် အခြား အနီးစပ်ဆုံးသူများအကြား အမှန်တကယ် သို့မဟုတ် မှတ်ယူထားသည့် ကွာဟချက်များနှင့် တိုင်းရင်း သား(သို့)အခြားလိုင်းများ ကွဲပြားမှုဖြစ်နေသည့်နေရာတွင် အရပ်ဘက်ပဋိပက္ခပေါ်ထွက်လာသည်ဟု အများနားလည်လက်ခံ ထားကြသည်။ ထို့ကြောင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုသီအိုရီတွင် ပါဝင်သည်မှာ နိုင်ငံတော်သည် ပဋိပက္ခအကျိုးဆက်ကို ခံစားရသည့် သူများထံရောက်ရှိရမည်ဖြစ်ပြီး ယင်းတို့အား ငြိမ်းချမ်းရေး၏ အတိုးရင်းပွားများဟု သိထားကြသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေး ထံမှ အကောင်အထည်ရှိသော အကျိုးအမြတ်များ ရရှိစေကာယင်းတို့အား ဖြစ်စဉ်၏နောက်တွင် ရှိနေစေရန်နှင့် ဆုံးရှုံးနစ်နာမှု များတင်းမာမှုများလည်း လျော့ပါးစေရမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာအစိုးရနှင့် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး(KNU)ကြား ဖြစ်စဉ်အပေါ် အများစုဦးတည်ထားသည့် ယခုစာတမ်းတွင် နိုင်ငံတော်နှင့် အပြိုင်လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များအကြား ဆယ်စုနစ်များနှင့်ချီ၍ တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသော မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူများ၏လိုအပ်ချက်အပေါ် ယင်းသို့သော ဦးတည်ချက်တစ်ခုသည် အထူးတစ်လည် အရေးကြီးလှကြောင်းကို တင်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားနေသည့် ပဋိပက္ခ၏ သဘာဝကို နားလည်မှုလွဲမှားနေခဲ့ပုံရသည့် အချိန်တွင် နိုင်ငံတော်၏ အပြောကျယ်လှသော အတုအယောင်လစ်ဘရယ်စီးပွားရေးနိုင်ငံ တည်ဆောက်ရေးစီမံကိန်းနှင့်ဆက်စပ်နေသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ရေးစီမံကိန်းတော်များများသည် ငြိမ်းချမ်းရေးတည် မြဲရေးအတွက်

အားထုတ်မှုများကို တကယ်တမ်းတွင် ခြိမ်းခြောက်နေပုံရသည်။

ပြည်သူ့စစ်ပွဲလား၊ ပြည်သူ့ငြိမ်းချမ်းရေးလား။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆယ်စုနှစ်များအကြာ လက်နက်ကိုင်တစ်ဖွဲ့များအကြား အပြန်အလှန်တိုက်ခိုက်နေကြသည့် ပဋိပက္ခများတွင် ပြည်သူများသည် မြေစာပင်လုံးလုံးဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် ငြိမ်းချမ်းရေးအစီစဉ်တစ်ရပ်၏ အသည်းနှလုံးတွင်ရှိ နေသည့် ပြည်သူများ အားမည်သို့မည်ပုံ မည်သူက အုပ်ချုပ်ရမည်ကို ငြိမ်းချမ်းစွာ အများသဘောတူညီချက်တစ်ရပ်ဖြစ်ရမည်။

၁၉၆၀ပြည့်နှစ်များတွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သည့် တပ်မတော်၏ ပြည်သူ့စစ်ပွဲပါဒသဘောတရားသည် ခေါင်းဆောင်များကသူတို့နိုင်ငံ ရေးရည်ရွယ်ချက်အောင်မြင်ရန် အလိုမှာ ပြည်သူများအား လှုံ့ဆော်စည်းရုံး၍ ရကောင်းသော ရင်းမြစ်တစ်ခုအဖြစ် စီမံခန့်ခွဲ ရန် ဆိုသည့်သဘောပင်ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံခြား ကျူးကျော်မှုတစ်ရပ်ပေါ်ပေါက်ချိန်တွင် စစ်ရေးရည်မှန်းချက်များ အတွက် နိုင်ငံသားများအားလုံးကို အသုံးပြုနိုင်စေရန် အဆိုပါပါဒသဘောတရားကို ထူထောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့တိုင်ထို့သို့ မည်သည့်အခါမှ မဖြစ်ပေါ်ခဲ့ဘဲ အဆိုပါပါဒသဘောတရားသည် အဆက်ဆက်သော အစိုးရများ ထိရောက်စွာ အုပ်ချုပ်နိုင်ရန် ချဉ်းကပ်မှုတစ်ခုအဖြစ် အငြင်းပွားဖွယ်ရာ ပုံဖော်ခဲ့ပြီး သောင်းကျန်းမှုနိမ့်နင်းရေး မဟာဗျူဟာ အဖြစ်သာ အသေအချာသက် ရောက်မှုရှိခဲ့သည်။ ကိုယ်ပိုင် ဆုံးဖြတ်ခွင့်နှင့် မိမိတို့ပြည်သူများ၏ အခြားအကျိုးစီးပွားများအတွက် တိုက်ခိုက်နေကြသည်ဟု အများစုက ဆိုကြသည့် တိုင်းပြည်၏မြောက်မြားလှစွာသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ(EAG)များ၏ လှုံ့ဆော်မှု နှင့် လူသူစုဆောင်းမှုတွင်လည်း ပြည်သူများက ဗဟိုဖြစ်ခဲ့သည်။ ရလဒ်အားဖြင့် EAG များက အစိုးရထက် ပြည်သူများအား များစွာ ပိုမိုကောင်းမွန်သော ဝန်ဆောင်မှုပေးနိုင်ခဲ့သလို ဖြစ်ရပ်များစွာတွင် တွေ့ခဲ့ရသည်။ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ အကြီးအကဲများ၊ စောင့်ရှောက်သူများနှင့် ထောက်ပံ့သူများကို လေးစားမှုပေးသည့်အပေါ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်အခြေခံထား သည့်ရိုးရာအထက်အောက်ပုံစံ နယ်ပယ်များတွင် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများက သူတို့၏ သက်ဆိုင်ရာ EAG များအား လေးနက်သောထောက်ခံမှုများ ရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်များကတည်းက ပြည်သူ့ဗဟိုပြု စစ်ရေးမဟာဗျူဟာများကို သုံးစွဲကာ တပ်မတော်က ယင်းတို့၏ ဖြတ်လေးဖြတ် မဟာဗျူဟာဟု ထင်ရှားသည့်နည်းဖြင့် တုံ့ပြန်ခဲ့ရသည်။ ယင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများနှင့် EAG များ ကြားအဆက်အသွယ်အားလုံးကို ဖြတ်တောက်ပြီး ခိုလှုံစရာ၊ ရန်ပုံငွေများ၊ ထောက်လှမ်းရေး၊ တပ်သားစုဆောင်းခြင်းနှင့် အခြား အထောက်အပံ့များပြတ်တောက်သွားစေရန်ရည်ရွယ်ပြီး ပြည်သူများဘက်လှည့်သွားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မျက်နှာစာများ စွာပါဝင်သည့် လူအများထောက်ခံရမည့်လှုပ်ရှားမှု ကိစ္စတစ်ရပ်တွင် မဟာဗျူဟာအရ ဆယ်စုနှစ်များနှင့်ချီ၍ အစုလိုက်အပြုံ လိုက်နေရာရွှေ့ပြောင်းခြင်းများ ပြုလုပ်ရမည်ဟု ဆိုပြီး အသိုက်အဝန်းတစ်ခုလုံး အလုံးစုံပြုန်းတီးသွားရေးနှင့် လူသန်းပေါင်း များစွာကို အဓမ္မနေရာရွှေ့ပြောင်းခြင်းအပေါ် ဗဟိုပြုကာ EAG ပိုင်နက်မြေများပြင်ပနှင့် အစိုးရထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင်ရှိသော စစ်မဲ့ဒေသများသို့ ပို့ဆောင်ခြင်းများပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ယင်းသို့သော စစ်ဆင်ရေးများတွင် ရွာများကို မီးရှို့ခြင်း၊ အစားအသောက် သိုလှောင်သည့်နေရာများကို ဖျက်ဆီးခြင်း၊ လူနေနေရာများ၊ စိုက်ခင်းများနှင့် လူသွားလမ်းများတွင် မြေမြှုပ်မိုင်းများထောင် ခြင်း၊ ဥပဒေမဲ့ သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ အဓမ္မဖမ်းဆီးနှိပ်စက်ခြင်းစသည့် နည်းလမ်းများအပါအဝင် ခြိမ်းခြောက်ခြင်း နည်းလမ်းမျိုးစုံတို့ ကိုဒီဂရီအမျိုးမျိုးဖြင့် အသုံးပြုခဲ့သည်။ ယင်းနည်းလမ်းများတွင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့်အခြားပုံစံ ကာယပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းနည်း များကိုလည်း အသုံးပြုခဲ့သည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ပြည်သူများကို အားပေးအားမြှောက်ပြခြင်း

ပြည်သူများအပေါ် ဦးတည်ရမည့် အကြောင်းသုံးရပ်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်မြဲရန် အလွန်အရေးကြီးသည်။

၁။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒီမိုကရေစီ အသွင်းကူးပြောင်းရေးအတွက် ကျယ်ပြန့်သော ကြိုးစားရုန်းကန်မှုနှင့် မနီးရိုးစွဲပင်လက်နက် ကိုင်များအပေါ် မှီခိုခြင်းမှ ကင်းဝေးစေရန်အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်တစ်ရပ်သည် နှစ်ကာလများစွာ အချိန်ယူရမည်ဖြစ်ပြီး အောက်မှလာသည့် လွှမ်းမိုးမှု၏ ဝန်းကျင်သစ်တစ်ရပ် ပွင့်လင်းလာစေရန် ပညာကောင်းစွာတတ်သည့် လူလတ်တန်းစားတစ်ရပ်နှင့်အတူ လုပ်နိုင်စွမ်းရှိပြီး ခွန်အားရှိသော နိုင်ငံသားထုတစ်ရပ် ပေါ်ထွက်လာရေးပေါ်တွင် အဓိက မှီတည်နေသည်။ အရပ်သားများကို အဓိကဦးတည်ချက်အဖြစ် ထားရှိခြင်းနှင့်အတူ အောက်ခြေအဆင့်တွင် အရည်အသွေးတည်ဆောက် ရေးသည် သော့ချက်ကျသည်။

၂။ လတ်တလောတွင်မြောက်မြားလှစွာသော တိုင်းရင်းသားများသည် ဘေးထုတ်ဖယ်ကြဉ်ခံရသည့်အဆိုးကျော့ သံသရာ ထဲတွင် ပိတ်မိနေကြသည်။ နိုင်ငံတော်ဖိနှိပ်မှုနှင့် အကြမ်းပတ်မ်းကိုင်တွယ်မှုများကြောင့် တိုင်းရင်းသားများသည် နိုင်ငံတော် အတွင်းမှ ဆုတ်ခွာခြင်း(သို့)အလွန်အကျွံဖြစ်သော ကိစ္စရပ်များတွင် နိုင်ငံတော်အတွင်းမှ ထွက်ပြေးခြင်းများဖြစ်ပေါ်ပြီး EAG များအပေါ် ၎င်းတို့၏မှီခိုမှုနှင့် သစ္စာခံမှုများကို အားကောင်းစေခဲ့သည်။ ရလဒ်အားဖြင့် ယင်းသို့သောလူများသည် နိုင်ငံတော်၏ အပြစ်ပေးမှုကို ထပ်မံခံရပြီး အထက်တွင် ဖော်ပြထားခဲ့သည့် လူအခြေပြုစစ်ရေးမဟာဗျူဟာ၏ မြေစာပင်ဖြစ်ကာ စစ်သားများ ၏နှိပ်စက်မှုကိုခံရသည်။ ယင်းစစ်သားများက အပြစ်ပေးခံရခြင်းမရှိသလောက်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ယခု ကျွန်တော်ရည်ညွှန်းသည်မှာ မိမိတို့အိုးအိမ်များဆုံးရှုံးပြီး ထွက်ပြေးကြရသူများကိုသာမဟုတ်ဘဲ တစ်ကြိမ်တစ်ခါမှ တကယ်အိမ်မရှိခဲ့ဘူးသည့် သန်းနှင့်ချီ သောပြည်သူများကို ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် အသက်(၆၀)ကျော်အရွယ်များကဲ့သို့ မိမိတို့ လေးဘက်သွားအရွယ်ကတည်းက ထွက်ပြေးခဲ့ရသည့်သူများကဲ့သို့ဖြစ်သည်။

၃။ နောက်ဆုံးအားဖြင့် ကရင် EAG နှင့်တပ်မတော်နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့များတွင် အသက်(၁၈)နှစ်အောက်များ ပါဝင် ပတ်သက်မှုအပေါ် ၂၀၁၂ခုနှစ်တွင် ကျွန်တော်ပြုလုပ်ခဲ့သည့် သုတေသနအရ ဆုံးဖြတ်ရလျှင် များစွာသော လူငယ်ယောက်ျား လေးများအတွက် ယင်းသို့ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်းနှင့် စစ်သားအဖြစ် အဓမ္မစုဆောင်းခံရခြင်းကို မလွဲမရှောင်သာ ခံစားနေရခြင်း မှာ သူတို့၏ ရွေးချယ်မှုတစ်ခုမဟုတ်ပေ။ အစိုးရက နှစ်ကာလတစ်ခုအတွင်း စစ်ပြေငြိမ်းထားခြင်း(သို့) EAG ခေါင်းဆောင်များ နှင့်ပင် ပူးတွဲဆောင်ရွက်နေသောစေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေးစားပွဲပိုင်းတွင် နိုင်ငံရေးရေပေါ်ဆီများကြောင့် ယနေ့ကာလအတွင် မည်သို့သော ရလဒ်များ ထွက်ပေါ် သည်ပင်ဖြစ်စေ စစ်မက်အလွန်ထူပြောသည့် ယင်းဒေသများတွင် မလုံခြုံမှု၊ မျှော်လင့်ချက်မဲ့မှုများဖြင့်တင်းကြမ်းပြည့်နေသော ပြည်သူများသည် သူတို့၏ နေ့စဉ်ဘဝဖြစ်တည်မှုနှင့် မိမိတို့အနာဂတ်များကို ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်းကို ငြိမ်းချမ်းရေးက တိုးမြှင့်ပေးနိုင်စွမ်းရှိသည့် အနာဂတ်တစ်ခုကို မျှော်မှန်းနိုင်သည့်အချိန်အထိ ငြိမ်းချမ်းရေးကို မြင်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။

ဖွံ့ဖြိုးရေး၏ ရည်မှန်းချက်

စစ်ဘေးဒဏ်ခံခဲ့ရသည့်ရပ်ရွာတစ်ခုတွင် ငြိမ်းချမ်းရေး၏ အမြတ်သည်မည်သို့မည်ပုံဖြစ်မည်နည်းဆိုသည်နှင့်ပတ်သက်ပြီး ထင်မြင်ယူဆချက်များပေးခဲ့ကြသည်။ သမားရိုးကျအားဖြင့် သော့ချက်ကျသော ဖွံ့ဖြိုးရေးညွှန်းကိန်းများကို ပစ်မှတ်ထားရန် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများသည် နိုင်ငံတော်နှင့် အတူတကွလုပ်ဆောင်ခြင်း သို့မဟုတ်

ကျောထောက်နောက်ခံပြုပြီး ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ရေးဖြစ်စဉ်တွင် လူ့အသိုင်းအဝိုင်းယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ခြင်း ကို ပြုလုပ်ကြရသည်။ မြန်မာ့အရေး တွင် IDP သို့ အခြေခံလိုအပ်ချက်များထောက်ပံ့ခြင်း၊ မိုင်းရှင်းလင်းခြင်းနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးရေးအပါအဝင် အစိုးရအချိတ်အဆက်နှင့် NGO ဦးဆောင်မှုများသည် ကိစ္စရပ်အတော်များများကို စတင်ကိုင်တွယ်ခဲ့ကြသည်။

ယင်းကိစ္စနှစ်ရပ်စလုံးသည် EAG နှင့် လက်တွဲဆောင်ရွက်သည့် အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်း ကွန်ရက်များအတွက် အပြင်းအထန်အငြင်းပွားစရာအဖြစ် ရှိ နေဆဲဖြစ်သည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးခေါင်းစဉ်အောက်တွင် များစွာလျော့ရဲရဲဖြစ်နေသည့် နိုင်ငံခြားဖွံ့ဖြိုးရေးအထောက်အပံ့ကို လက်ခံနေသည့် အခြားသောစီမံကိန်းများသည် အထူးသဖြင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး၏ရလဒ်ကြောင့် EAG ဩဇာကို လက်လွှတ်လိုက်ရသော နေရာဒေသများတွင် လမ်းများဖောက်လုပ်ခြင်းနှင့် အစိုးရကျောင်းများဆောက်လုပ်ခြင်းတို့ကဲ့သို့ သော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကို ပိုမိုအားပြုခြင်းအပေါ် အာရုံစိုက်သည်။ ထိုစဉ်အချိန်တွင် နိုင်ငံတော်ကိုယ်တိုင်ကမူ စစ်ရေးအသုံးစရိတ်ကို တစ်နှစ်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း ၂၀၀၀ ကျော် ဆက်လက်သုံးစွဲနေပြီး ယင်းသို့သောလုပ်ငန်းမျိုးများကို အစိုးရ၏ အသုံးစရိတ်ပေးခြင်းကို လျစ်လျူရှုထားပုံရသည်။